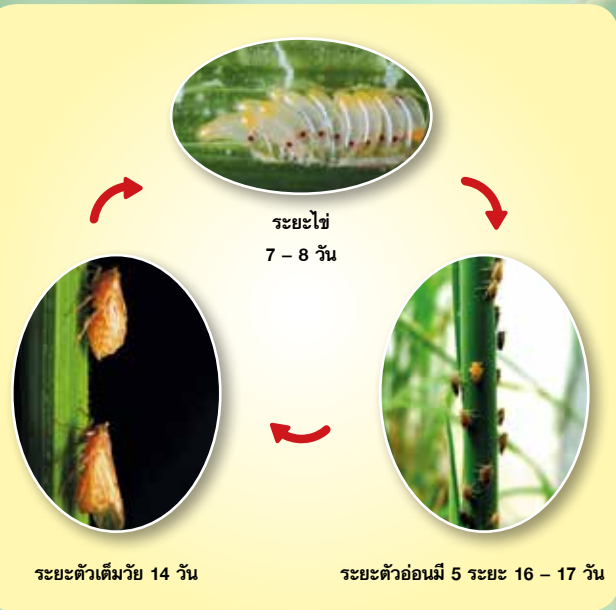

เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล

เป็นแมลงประเภทปากดูด ตัวเต็มวัยมีลำตัวสีน้ำตาลถึงสีน้ำตาลปนดำ มีรูปร่าง 2 ลักษณะ คือ **ชนิดปีกยาว** และ **ชนิดปีกสั้น** ชนิดมีปีกยาวสามารถเคลื่อนย้ายและอพยพไปในระยะทางใกล้และไกล โดยอาศัยกระแสลมช่วย ตัวเต็มวัยเพศเมียจะวางไข่เป็นกลุ่ม ส่วนใหญ่วางไข่ที่กาบใบข้าว หรือเส้นกลางใบ โดยวางไข่เป็นกลุ่ม เรียงแถวตามแนวตั้งฉากกับกาบใบข้าว บริเวณที่วางไข่จะมีรอยช้ำเป็นสีน้ำตาล ไข่มีลักษณะรูปกระสวยโค้งคล้ายกล้วยหอม มีสีขาวขุ่น ตัวอ่อนมี 5 ระยะ ระยะตัวอ่อน 16-17 วัน ตัวเต็มวัยเพศเมียชนิดปีกยาวมีขนาด 4.0-4.5 มิลลิเมตร วางไข่ประมาณ 100 ฟอง เพศผู้มีขนาด 3.5-4.0 มิลลิเมตร เพศเมียชนิดปีกสั้นวางไข่ประมาณ 300 ฟอง ตัวเต็มวัยมีชีวิตประมาณ 2 สัปดาห์ ในหนึ่งฤดูปลูกข้าวเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลสามารถเพิ่มปริมาณได้ 2-3 รุ่น

วงจรชีวิตของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล

ลักษณะการทำลาย

เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลทั้งตัวอ่อน และตัวเต็มวัย ทำลายข้าวโดยการดูดกินน้ำเลี้ยงจากเซลล์ท่อน้ำท่ออาหาร บริเวณโคนต้นข้าวระดับเหนือผิวน้ำ ทำให้ต้นข้าวมีอาการใบเหลืองแห้ง ลักษณะคล้ายถูกน้ำร้อนลวก แห้งตายเป็นหย่อมๆ เรียก **“อาการไหม้ (ฮอปเปอร์เบิร์น)”** โดยทั่วไปพบอาการไหม้ในระยะข้าวแตกกอถึงระยะออกรวง ซึ่งตรงกับช่วงอายุช้ำที่

2-3 ของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลในนาข้าว นาข้าวที่ขาดน้ำตัวอ่อนจะลงมาอยู่ที่บริเวณโคนกอข้าว หรือบนพื้นดินที่แฉะมีความชื้น นอกจากนี้เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลยังเป็นพาหะนำเชื้อไวรัสโรคใบหงิก และเชื้อไวรัสโรคเขียวเตี้ยมาสู่ต้นข้าว

การป้องกันกำจัดเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล

1. ปลูกข้าวพันธุ์ต้านทานเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล เช่น สุพรรณบุรี 2 สุพรรณบุรี 3 สุพรรณบุรี 90 พิษณุโลก 2 กข29 กข31 กข41 และไม่ควรปลูกพันธุ์เดียวกันติดต่อกันเกิน 4 ฤดูปลูก ควรปลูกสลับกันระหว่างพันธุ์ต้านทานกับพันธุ์ทนทานหรือพันธุ์อ่อนแอปานกลาง โดยพิจารณาอายุเก็บเกี่ยวให้ใกล้เคียงกัน เพื่อลดความเสียหายเมื่อเกิดการระบาดรุนแรง
2. ในแหล่งที่มีการระบาด และควบคุมระดับน้ำในนาได้ หลังปักดำหรือหว่าน 2-3 สัปดาห์ จนถึงระยะตั้งท้องควบคุมน้ำในแปลงนาให้พอดินเปียก หรือมีน้ำเรี่ยผิวดินนาน 7-10 วัน แล้วปล่อยขังทิ้งไว้ให้แห้งเองสลับกันไป จะช่วยลดการระบาดของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลได้
3. หมั่นตรวจแปลงนาอย่างน้อยสัปดาห์ละครั้งสู่มุมนี้แมลงที่โคนต้นข้าว โดยเป็นแนวทแยงมุม 20 จุด ต่อกระถางนา (แนวละ 10 จุด) หากพบสัดส่วนของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลตัวเต็มวัยต่อมวนเขี้ยวดูดไข่ระหว่าง 6 : 1- 8 : 1 หรือตัวอ่อนระยะ 1-2 เมื่อข้าวอายุ 40-60 วัน จำนวนมากกว่า 1 ตัวต่อต้น ให้ใช้สารฆ่าแมลง ได้แก่ อีโทเฟนพรอกซ์ (ถูกตัวตาย) หรืออิติโพรล (ชนิดดูดซึม) ให้พ่นสารเคมีฆ่าแมลงถึงบริเวณโคนกอในระยะข้าวอายุมากกว่า 60 วัน ถึงออกรวง หากพบตัวอ่อนและตัวแก่สีน้ำตาลเข้มถึงดำจำนวนมากที่ต้นข้าว 1 ตัวต่อต้น ไม่แนะนำให้ใช้สารเคมีฆ่าแมลงแต่ควรระบายน้ำออกจากแปลงนาให้ดินพอบเปียก เพื่อให้สภาพแปลงนาไม่เหมาะกับการอยู่อาศัยและมดสามารถขึ้นมากัดกินเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลได้

การป้องกันการระบาดของง่ามต่อเนืองของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล

ควรจะรักษาบริเวณในนาข้าวให้สมดุล

การใช้สารเคมีในการกำจัดไม่ถูกต้อง จะทำให้แมลงศัตรูธรรมชาติลดน้อยลง

ขนาดสมดุลทางธรรมชาติ

แมลงศัตรูธรรมชาติในนาข้าว

มวนเขี้ยวจุดไข่ ตัวงักกระดก แมงมุมสุนัขป่า แมงมุมเขี้ยวยาว แมลงปอเขี้ยว

แมลงปอเขี้ยว

ตัวงักกระดก

มวนเขี้ยวจุดไข่

แมงมุมเขี้ยวยาว

แมงมุมสุนัขป่า

สนับสนุนโดย : โครงการการพัฒนาศูนย์บริการวิชาการเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล ปี 2556

ข้อควรระวัง

ไม่ใช้สารที่ทำให้เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล

ระบาดเพิ่มขึ้นดังต่อไปนี้

กลุ่มไพริทรอยด์สังเคราะห์

สารแอลฟาไซเพอร์เมทริน ไซแฮโลทริน แลมบ์ดาไซแฮโลทริน ไซเพอร์เมทริน เดลทาเมทริน เดคาเมทริน เฟนแวลอเรต เอสเฟนแวลอเรต เพอร์มีทริน ไซฟลูทริน เบต้าไซฟลูทริน โบเฟนทริน

กลุ่มออร์กาโนฟอสเฟต

ไตรอะโซฟอส ไซยาโนเฟนฟอส ไอโซซาโทออน ไพรดาเฟนโทออน ควินาลฟอส เพนิโตรโทออน/บีพีเอ็มซี คลอร์ไพริฟอส ไดอะซินอน อิทริมฟอส ซาลีโทออน เทอร์บูฟอส โปโนฟอส เอ็นโดซัลแฟน/บีพีเอ็มซี และ เตตระคลอร์วินฟอส

สารผสมกับสารกลุ่มไพริทรอยด์สังเคราะห์

บีพีเอ็มซี/แอลฟาไซเพอร์มีทริน บูโพรเฟซิน/ไซฟลูทริน บูโพรเฟซิน/เดคาเมทริน คาร์โบซัลแฟน/ไซเพอร์มีทริน คาร์โบซัลแฟน/เฟนแวลอเรต แลมบ์ดาไซแฮโลทริน ไซแฮโลทริน เดลทาเมทริน เอสเฟนแวลอเรต เพอร์มีทริน เบต้าไซฟลูทริน โบเฟนทริน

กลุ่มคาร์บาเมต

เป็นฟูราคาร์บ เมโทรมิล เฟนโทเอส คาร์โบฟูแรน

ไม่ใช้สารอะบาเม็กตินในนาข้าว

เนื่องจากมีพิษสูงต่อศัตรูธรรมชาติและสัตว์น้ำ

จัดทำโดย

สำนักส่งเสริมการผลิตข้าว กรมการข้าว

รวบรวมและเรียบเรียงโดย

พรศิริ เสนากัสปี นักวิชาการเกษตรชำนาญการพิเศษ

วันทนา ศรีรัตนศักดิ์ นักกีฏวิทยาชำนาญการพิเศษ

การป้องกันกำจัดเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล

ติดต่อสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม

สำนักส่งเสริมการผลิตข้าว

ศูนย์วิจัยข้าว ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว

ศูนย์บริการชาวนาใกล้บ้านท่าน โทร. 02-561-3962

www.ricethailand.go.th

เอกสารเผยแพร่ : สสช. 2557-05-063